

Sokndal kommune
Gamleveien 20
4380 Hauge i Dalane

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00

F: 51 52 03 00

E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Lovlighetskontroll vedr. valg av ny representant i Dalane Energi IKS

Fylkesmannen har tatt vedtak i Sokndal kommunestyre opp til lovlighetskontroll av eget tiltak etter henvendelse fra et kommunestyremedlem. Saken gjelder utskifting av et medlem til Dalane Energi IKS pga. at medlemmet har meldt seg ut av partiet. Da kommunen ikke har adgang til å skifte ut ett enkelt medlem innenfor funksjonsperioden, opphever Fylkesmannen kommunens vedtak som ugyldig.

Vi viser til kommunens oversendelse av saken 25.6.2014.

Kommunestyret traff 16.9.2013 følgende vedtak i sak 42/13:

"Som ny representant i Representantskapet for Dalane Energi IKS velges Trond Helge Urdal."

Bakgrunnen for valget var at nåværende representant i representantskapet Ole Vatland fra FRP hadde meldt seg ut av partiet, og at FRP derfor ønsket at det ble foretatt nytt valg av reappresentant.

Det ble etter avstemningen varslet lovlighetsklage fra Arbeiderpartiet, Venstre og Senterpartiet og at lovlighetsklage ville bli oversendt kommunen skriftlig.

Lovlighetsklage ble oversendt kommunen i e-post datert 15.10.2013 undertegnet Therese Anita Holmen på vegne av Sokndal Arbeiderparti, Venstre og Senterpartiet.

Fylkesmannen viser til klagen i sin helhet og vil nedenfor bare sitere de siste avsnittene:

"Etter kommuneloven med forarbeider har representantene både en rett og en plikt til å sitte i sitt verv ut valgperioden. Bedømmelsen om fritak må derfor vurderes ut fra reglene i kommuneloven § 15 nr 2. Dette medfører at dersom en representant er valgbar etter reglene i kommuneloven § 14 nr 2 og 3, kan kommunen ikke velge nytt medlem uten at vedkommende blir suspendert eller selv har bedt om, og fått, fritak etter kommuneloven § 15.

Det avgjørende for om representanten kan tre ut blir derfor om vedkommende ikke uten

uforholdsmessig vanskelighet eller belastning kan skjønne sine plikter i vervet, kommuneloven § 15 nr 2. Departementet har lagt til grunn at fritaksgrunn i første rekke er søkerens arbeidsforhold, helsetilstand, familieforhold eller at andre velferdsgrunner gjør det ekstra byrdefullt å oppfylle de plikter vervet medfører. Der en slik lovlig fritaksgrunn foreligger, er det opp til det kompetente organs frie skjønn hvorvidt en fritakssøknad skal imøtekommes. Men før fritak kan gis må det altså først foreligge en fritaksgrunn som oppfyller loven § 15 nr 2.

Saksfremstillingen i saken til møtet 16.09.13.

"Saksbehandlers vurderinger og konsekvenser:

Etter kommunestyrevalget 2011 ble Ole Vatland fra Frp valgt som kommunens representant i representantskapet for Dalane Energi IKS. Vatland har nå meldt seg ut av partiet, og Frp ønsker derfor at det foretas nytt valg av deres representant."

Dette vedtaket som ble gjort var mindretallspartiene AP, SP og Venstre imot og krevde en lovlighetskontroll av vedtaket i møtet. Vi har blitt bedt om å sende en begrunnelse for vårt krav om lovlighetskontroll. Vi mener at dersom valget var i henhold til IKS loven, så kan en representant ikke bare skiftes ut pga utmeldelse i et parti så lenge representanten fortsatt er valgbar og ikke har bedt om å tre ut fra sitt verv. Det fremkommer ikke tydelig i saken om det er kommuneloven eller IKS loven som ligger til grunn for vedtaket som er gjort.

Ole Vatland ble valgt som kommunens representant til representantskapet i Dalane Energi og ikke som FRP sin representant.

Med disse begrunnelsene krever vi en lovlighetskontroll av vedtaket som ble gjort i kommunestyret i Sokndal 16.09.13. Å frata Ole Vatland sitt verv og sette inne en annen representant."

Fylkesmannens vurderinger:

Etter kommunelovens § 59 nr. 1, jf. delegasjonsfullmakt av 23.12.92, kan tre eller flere medlemmer av kommunestyret sammen bringe avgjørelse truffet av folkevalgt organ inn for Fylkesmannen til kontroll av avgjørelsens gyldighet. Ifølge forskrift av 13.01.93 er fristen for å fremme klage 3 uker. Etter bestemmelsens nr. 5 kan Fylkesmannen også ta avgjørelse opp til lovlighetskontroll av eget tiltak. Etter bestemmelsens nr. 4 skal Fylkesmannen ta stilling til følgende forhold:

“Ved lovlighetskontroll skal det tas stilling til om avgjørelsen

- a. er innholdsmessig lovlig,
- b. er truffet av noen som har myndighet til å treffe slik avgjørelse
- c. er blitt til på lovlig måte."

Den aktuelle klagen er mangelfull da den ikke er underskrevet av minst tre kommunestyremedlemmer. Den er videre innsendt etter utløpet av tre-ukersfristen. Fylkesmannen finner likevel grunnlag for å ta klagen opp til behandling av eget tiltak pga. mangler knyttet til kommunens vedtak.

Nyvalg av representantskapsmedlemmer innenfor valgperioden reguleres av lov om interkommunale selskaper § 6 fjerde ledd som har slik ordlyd:

"Representantskapets medlemmer velges for fire år om ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen. Den enkelte deltaker kan foreta nyvalg av sine

representantskapsmedlemmer i valgperioden. Nyvalg skjer for den gjenværende del av valgperioden."

Når bestemmelsen nevner "representantskapsmedlemmer" i flertall, skal dette tolkes slik at samtlige medlemmer fra vedkommende kommune må velges på ny. Kommunen har følgelig ikke adgang til å skifte ut ett enkelt medlem innenfor dettes funksjonsperiode, men må ev. foreta nyvalg av hele gruppen. Dette fremgår av lovens forarbeider, Ot prp nr 53 (1997-98) hvor det på side 95 heter:

"Fjerde ledd fastsetter at representantskapets medlemmer velges for fire år om ikke annet er avtalt. Deltakerne kan foreta nyvalg av sine representantskapsmedlemmer i løpet av fireårsperioden (for den gjenværende del av fireårsperioden), men alle representantskapsmedlemmer for vedkommende deltaker – hvis det er flere enn én – er i så fall på valg."

Fylkesmannen antar at bestemmelsen bygger på prinsippet i kommuneloven § 10 nr. 6 om omorganisering av faste utvalg. I *Overå og Bernt, Kommuneloven med kommentarer*, heter det om denne bestemmelsen på side 97:

"En eventuell utskifting av medlemmer i valgperioden må imidlertid skje ved fullstendig nyvalg, ikke ved at enkeltmedlemmer skiftes ut ved suppleringsvalg, dersom det ikke foreligger en situasjon som omhandlet i § 16 nr. 2 og 3. Det er heller ikke adgang for et politisk flertall til å avsette enkeltmedlemmer hvis ikke vilkårene for suspensjon i vervet er til stedet, jf. § 15 nr. 3. Dette vil blant annet komme i konflikt med reglene om forholdsvalg."

Sokndal kommune har 4 representantskapsmedlemmer i Dalane Energi. Dersom kommunestyret ønsker å gjøre endringer i denne gruppen, må dette skje ved fullstendig nyvalg av gruppen. Fylkesmannen har etter dette kommet til at kommunens vedtak lider av en vesentlig rettsanvendelsesfeil som må føre til at vedtaket må anses som innholdsmessig ulovlig.

Kommunestyrets vedtak må etter dette oppheves som ugyldig.

Vedtak

I medhold av kommunelovens § 59 nr. 5 opphever Fylkesmannen Sokndal kommunestyres vedtak av 16.9.2013, sak 42/13.

Jan Petter Stangeland
ass. avdelingsdirektør

Knut Middelthon
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift

Saksbehandler: Knut Middelthon
Saksbehandler telefon: 51 56 88 09
E-post: fmrokmi@fylkesmannen.no